

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-08-05

Diarienummer 0133/24

Strategisk samordning

Ann-Louise Eliasson

Telefon: 031-368 27 75

E-post:

ann-louise.eliasson@kretsloppochvatten.goteborg.se

Information om förslag till avfallstaxa 2025

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden antecknar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Kretslopp och vattennämnden informeras om två olika förslag till avfallstaxa att gälla från 2025 och tills vidare. I september fattas beslut om ett taxeförslag som kan fastställas i kommunfullmäktige. 2024-04-24 § 74 beslutade nämnden om ett förslag att öka intäktsramen med 11 till 15 procent från 2024 till 2025.

Svårigheterna att budgetera för det nya insamlingsansvaret för förpackningar som startade 2024 ger ett underskott som är större än budgeterat för innevarande år. Fordran på abonnenterna förväntas därmed uppgå till 67 mnkr vid årets slut. Även kostnaderna för 2025 blir högre än tidigare förväntat.

Utifrån förväntad utveckling och fortsatt stora osäkerheter för kommande år föreslår förvaltningen att taxeintäkterna ökas med 19 procent för att möta kostnadsutvecklingen. Det innebär att intäktsnivån når upp till samma nivå som kostnaderna för 2025 och kommande år krävs fortsatta höjningar för att den fordran på abonnenterna som uppstått ska kunna återställas inom tre år. Ett förslag på 15 procent i enlighet med tidigare finansieringsförslag presenteras också.

Utifrån pågående volymförändringar behöver avgifterna höjas med 20 procent, med vissa undantag, för att effekten på intäkterna ska bli 19 procent. För en normal småhuskund innebär det en kostnadsökning på 507 kronor per år och för motsvarande lägenhetshushåll 367 kronor per år, med moms. För förslaget med 15 procents högre intäkt krävs en reglering av de flesta avgifterna med 16 procent, vilket ger kundeffekter på 400 kr per år respektive 289 kronor per år med moms.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Förslag till avfallstaxa med 19 procents intäktsökning
2. Förslag till avfallstaxa med 15 procents intäktsökning

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden informeras om två förslag till avfallstaxa att gälla från och med 1 januari 2025. I september ges möjlighet att besluta om ett taxeförslag till kommunstyrelsen inför kommande beslut i kommunfullmäktige. 2024-04-24 § 74 beslutade nämnden att intäktsramen för avfallstaxan bör ökas med 11-15 procent mellan 2024 och 2025. I 2024-04-24 § 103 beslutade nämnden om taxekonstruktionen.

Beskrivning av ärendet

Enligt miljöbalken får intäkter från avfallstaxans avgifter finansiera avfallsverksamhetens kostnader. Detta ska då ske enligt självkostnadsprincipen. Syftet med detta förslag till taxeförändring är att intäkterna från taxan ska möta de ökade kostnaderna för avfallshanteringen. Avfallstaxan ska fastställas av kommunfullmäktige. I reglementet för Kretslopp och vattennämnden framgår att nämnden ska föreslå en avfallstaxa. Då avfallstaxan ska finansiera avfallsverksamheten enligt självkostnadsprincipen bör ett nollresultat eftersträvas varje år och om ett över- eller underskott byggs upp på ska denna skuld eller fordran normalt återställas inom tre år.

I ärendet förutsättningar för finansiering (2024-04-24 § 74) redovisades förväntade förändringar och dess ekonomiska konsekvenser samt påverkan på skulden till abonnenterna. Kretslopp och vattennämnden ska nu ta fram ett förslag till avfallstaxa. I detta ärende tas hänsyn till utvecklingen hittills under 2024 och pågående budgetarbete för 2025. Det har skett stora förändringar i bedömningarna och prognosen för 2024 har uppdaterats och även de ekonomiska planerna för 2025 till 2027.

Det styrande dokumentet ”Göteborgs Stads anvisning för hantering av taxor och avgifter” reglerar innehåll och handläggning av detta ärende, men avseende tidplanen finns även under detta år ett undantag från att förslaget ska beslutas av nämnden i april.

I detta ärende föreslås två alternativ. Det förordade alternativet med 19 procents högre taxeintäkt innebär att intäktsnivån under 2025 når upp till kostnadsnivån och ett nollresultat eftersträvas för året. Den fordran på abonnenterna som uppstått under 2023 och 2024 återställs sedan genom fortsatta intäktshöjningar på drygt 11 procent under 2026 och 2027.

Det andra alternativet med 15 procents högre taxeintäkt under 2025 håller sig inom nomineringen men kostnaderna för 2025 täcks inte, vilket innebär att fordran på abonnenterna fortsätter att öka. För att återställa fordran krävs kraftigare intäktshöjningar för 2026 och 2027 än i det förordade alternativet, på drygt 15 procent årligen.

Ekonomiska förutsättningar

Kostnadsutveckling

Verksamhetens kostnader kommer att redovisas mer detaljerat i förvaltningens förslag till budget 2025 som tas fram under hösten 2024. Budgeten kommer att baseras på intäkter enligt detta ärende och kommande beslutsärende och förutsätter att de avgifter som föreslås här gäller från 1 januari 2025.

Kostnaderna utgår från en bibehållen ambitionsnivå för avfallsverksamheten under 2025 samt att tjänster för tillkommande lagstadgade ansvar införs, det vill säga insamling av fiskeredskap och textil samt fortsatt utbyggnad för att klara av insamlingskraven avseende förpackningar och matavfall. Den innehåller fossilfri insamling av de flesta avfallsslag, bibehållna öppettider vid återvinningscentralerna, rådgivning till fastighetsägare, fortsatta arbetsmiljöåtgärder avseende insamlingsställen, sortering och val av behandlingsmetoder utifrån en avvägning mellan miljökrav och ekonomi. Upphandling och direkttilldelning av insamling fortsätter enligt beslutad plan.

Effektiviseringar i insamlingsarbetet sker tillsammans med kunderna och förutom med taxestyrning genom att förvaltningen granskar detaljplaner och bygglov samt ger rådgivning om val av system, placering och utformning av avfallsutrymmen. Dessa effektiviseringar motverkas av att antalet fraktioner som ska hämtas från avfallsutrymmena ökar genom matavfallssortering och förpackningsinsamling. Frekvenser för tömning och städning av återvinningsstationer utvärderas löpande och kostnader för åtgärderna vägs mot risker med ökad nedskräpning. När fastighetsnära hämtning ökar kan antalet återvinningsstationer minskas vilket initialt ger avvecklingskostnader men sänker driftkostnaderna. För behandlingskostnaderna är trenden att avfallsmängderna per person minskar, men avgifter för utsläppsätter och andra krav på behandlingen driver upp behandlingspriset kraftigt. Behandlingspriset påverkas även av energimarknadens utveckling.

De förväntade kostnadsökningarna mellan 2024 och 2025 på 84,5 miljoner kronor utgörs till stor del av högre behandlingsavgifter (26 miljoner kronor), högre kostnader för insamling på grund av prisökningar i samhället och utökad matavfallsinsamling (22 miljoner kronor), ökade kostnader för förpackningsinsamling (15 miljoner kronor), högre behållarkostnader som mestadels utgörs av ökade kostnader för matavfallspåsar (9 miljoner kronor) och andra allmänna pris- och löneökningar. Vissa av kostnadsökningarna täcks av andra intäkter som ökar med cirka 12 miljoner kronor. Ofinansierade kostnadsökningar som kvarstår från 2024 uppgår till 48 miljoner kronor och härrör huvudsakligen från förpackningsinsamling.

Osäkerheter

Under 2026 ökar osäkerheterna återigen när förpackningsinsamling ska införas i stora områden i staden. För tilldelade områden kommer Renova meddela priser under försommaren 2025 inför att småhus på Hisingen och i centrum får

hemsortering under 2026. Även de meddelade priserna kommer vara osäkra och kan behöva regleras. Kostnadsökningen för dessa insamlingsområden uppskattas till knappt 40 miljoner kronor för delårseffekten under 2026, där huvuddelen utgörs av tillkommande kostnader för förpackningsinsamling, men även innehåller prisökningar.

Förvaltningen ser även att det är fortsatta osäkerheter avseende behandlingspriserna för hela perioden kopplat både till prisutvecklingen för utsläppsrätter och energimarknaden.

Under 2027 bedöms osäkerheterna vara än större. Förutom helårseffekten för förpackningsinsamlingen på Hisingen och i centrum tillkommer under 2027 förpackningsinsamling i småhus i sydvästra Göteborg som kommer upphandlas samt att insamlingen av förpackningar från flerbostadshus kommer utökas till att omfatta samtliga bostäder, där omfattningen är okänd i nuläget. Ökade kostnader för en ny kretsloppspark i Högsbo förväntas tillkomma under 2027, men med helårseffekt först från 2028, vilket innebär vissa osäkerheter.

Omfattningen på insamlingsarbetet kommer totalt under perioden fram till 2027 utökas med 30-40 procent när fastighetsnära förpackningsinsamling byggs ut. Förvaltningens ser inte att ersättningen från Naturvårdsverket kommer täcka kostnaderna för förpackningsinsamlingen under denna utbyggnadsperiod, vilket föranleder taxehöjningar. För 2024 är det i storleksordningen 50 miljoner kronor som inte täcks och beloppet bedöms öka till upp mot 75 miljoner kronor under kommande år. Mer kunskap om kommande kostnader och eventuella effekter av förväntade samordningsfördelar eller förändrad ersättningsnivå kan innebära att kostnadstäckningen förbättras på längre sikt, men underlaget för att bedöma det finns inte tillgängligt ännu.

Underlag från tidigare förslag till finansiering

I nämndens förslag till finansiering från april 2024 beskrevs att fordran på abonnenterna förväntades öka med 61 miljoner kronor till 81 miljoner kronor under 2024. Anledningen till de ökade kostnaderna för 2024 jämfört med budgeten bedömdes härröra från högre kostnader än beräknat för tömning, städning och snöröjning av återvinningsstationerna.

De totala kostnaderna för verksamheten bedömdes samtidigt öka med 47 miljoner kronor mellan 2024 och 2025, knappt 6 procent. De tillkommande kostnaderna för 2025 avsåg i den bedömningen ökande kostnader för matavfallsinsamling, matavfallsbehandling, säckar och påsar på grund av införande av obligatoriet samt av prishöjningar på två till fem procent.

I finansieringsförslaget från april föreslogs att höja intäkterna 2025 till en nivå så att ekonomin balanseras och under 2026 och 2027 göra fortsatta taxehöjningar så att fordran på abonnenterna återställs och deras skuld återbetalas. Det förväntades då innebära taxehöjningar på 9-15 procent mellan 2025 och 2027.

Under rubriken ”Förvaltningens bedömning” nedan redovisas en uppdaterad bedömning.

Beslut om taxekonstruktion

Miljöstyrningen i avfallstaxan behöver revideras på grund av lagändringar och nya insamlingssystem. Idag finns tre omfattande miljöstyrningar i avfallstaxan. Miljöstyrningen för ökad sortering av matavfall försvinner successivt när obligatorisk sortering införs och viktdebiteringen och volymdebiteringen, som uppmuntrar till ökad sortering samt till minskade avfallsmängder, kan inte göras på samma sätt för småhusen när de får tvåfackskärl.

Utifrån inriktningen att behålla möjligheten att som kund kunna påverka sin taxa och därmed möjligheten till miljöstyrning i taxan beslutade nämnden (2024-04-24 § 103) att de småhuskunder som får avfallstjänster med hemsortering av förpackningar ska föreslås ha vikttxa på både matavfall och restavfall. I bifogade taxeförslag har tillkommande tjänster för småhus med hemsortering i taxans avsnitt 2.1 prissatts i enlighet med inriktningen. De nya tjänsterna och deras prissättning beskrivs även nedan i avsnittet ”Förslag avseende tillkommande tjänster och specifika förändringar från 2025”.

Samtidigt beslutades att inriktningen med vikttxa på restavfall behålls för tjänster som riktar sig till flerbostadshus och verksamheter och inga ändringar av detta föreslås i taxeförslaget. Det finns fortsatt ett behov av att förbättra matavfallssorteringen och en förändrad miljöstyrning som kan påverka den utvecklingen negativt bedöms därför inte som aktuell för närvarande.

Inför beslutet om inriktningen övervägdes olika alternativ och deras effekter bedömdes. Ett alternativ med en helt volymbaserad taxa bedömdes ge minskad möjlighet att påverka sin avgift, det vill säga svagare miljöstyrning, men något stabilare intäkter än det valda alternativet med viktdebitering av mat- och restavfall.

Införandet av nya avgifter sker i samband med att småhusen får tvåfackskärl och förpackningsinsamling och om det blir aktuellt kan det för övriga kunder ske när flerbostadshusen får obligatorisk förpackningsinsamling.

Förvaltningens bedömning

Förändringar jämfört med förslaget till finansiering

Jämfört med förslaget till finansiering (2024-04-24 § 74) ser utvecklingen för 2024 ut att bli något bättre i den prognos för helåret som baserades på den ekonomiska utvecklingen till och med maj månad. Fordran på abonnenterna bedöms uppgå till 67 miljoner kronor vid årets slut (tidigare bedömning 81 miljoner kronor). Det är både intäktsökningar och kostnadsbesparingar som bidrar till förbättringen. Intäktsbedömningen avseende ersättningen för förpackningsinsamlingen har ökat utifrån att statistiken över deltagande hushåll har förbättrats under året. Det är därmed 48 miljoner kronor i kostnadsökningar sedan 2023 som inte är finansierade för 2024 enligt den nya bedömningen, mot

tidigare 61 miljoner kronor. De bedöms i första hand härröra från kostnader för förpackningsinsamling.

I förslaget till finansiering uppskattades de budgeterade kostnadsökningarna mellan 2024 och 2025 till 47 miljoner kronor (5,8 procent). Efter att kostnader för insamling och behandling för 2025 meddelats på Renovas prissamråd i juni bedöms nu verksamhetens kostnader öka med 84,5 miljoner kronor, drygt 10 procent. Det är särskilt behandlingsavgifterna som höjs mycket mer än i tidigare bedömning, eftersom Renovas kostnader för främst utsläppsätter men även kapitaltjänstkostnader förväntas öka. Ökade kostnader för den mer omfattande matavfallsinsamlingen kvarstår sedan tidigare bedömning och innebär att insamlingsarbetet ökar i samtliga insamlingsområden. Huvuddelen av prisökningen baseras på Renovas meddelade priser och ungefär en femtedel av prisjusteringarna baseras på förväntade indexjusteringar av avfallsindex kring två procent.

Sammantaget innebär de nya bedömningarna av utvecklingen till 2025 att om kostnader och intäkter ska balanseras krävs att taxeintäkterna ökas med nära 123 miljoner kronor eller 19 procent. Resterande del av kostnaderna täcks av att ersättningen för förpackningsinsamlingen förväntas öka.

Med en ökad taxeintäkt på 15 procent, i övre delen av tidigare bedömning av finansieringsbehovet, skulle underskottet för 2025 bli 27 miljoner kronor och därmed öka fordran på abonnenterna till 94 miljoner kronor.

Förslag till intäktsförändring

Förordat alternativ med 19 procents intäktsökning (20 procents avgiftshöjning)

Eftersom bedömningen av kostnadsnivån för 2025 ligger på en högre nivå nu än i samband med vårens beslut om förutsättningar för avfallstaxa föreslår förvaltningen att taxeintäkten ökas med 19 procent, vilket med pågående volymförändringar innebär att avgiftshöjningen behöver vara drygt 20 procent.

Bedömningen är att det krävs intäktsökningar på drygt 11 procent under 2026 och 2027 för att återställa fordran på abonnenterna till slutet av 2027, genom att de återbetalar 28 miljoner kronor 2026 och återstående 37 miljoner kronor under 2027. Samtidigt föreligger mycket osäkra bedömningar även för 2026 och 2027 avseende vad den fortsatta utbyggnaden av förpackningsinsamlingen kommer att kosta.

<i>miljoner kronor</i>	<i>Prognos 2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>
Taxeintäktsförändring	10,9%	19,0%	11,1%	11,1%
Totala intäkter	777	912	1 023	1 193
<i>varav taxeintäkter</i>	646	769	854	949
Totala kostnader	-825	-909	-995	-1 156
<i>varav huvudverksamhet</i>	-678	-751	-819	-953
Förändring av skuld till abonnent (resultat)	-48	3	28	37
Skuld/fordran mot abonnent	-67	-65	-37	0

Figur 1. Förenklad resultaträkning för taxehöjning enligt förordat alternativ.

Alternativ 2 med 15 procents intäktsökning (16 procents avgiftshöjning)

Ett alternativ inom den nominerade nivån (11-15 procent) på 15 procents intäktsökning har tagits fram. En höjning av intäkten med 15 procent ger en fordran på abonnenterna på 94 miljoner kronor vid 2025 års utgång, som behöver återställas inom tre år. Bedömningen är att det krävs intäktsökningar under både 2026 och 2027 med drygt 15 procent för att återställa fordran på abonnenterna i detta alternativ, med återbetalning av 26 miljoner kronor 2026 och 69 miljoner kronor 2027.

För att ge en taxeintäktsökning på 15 procent till 2025 krävs prishöjningar på i genomsnitt 16 procent för att kompensera bortfallet av intäkter för blandat avfall och minskande avfallsvikter. Samma osäkerheter om kommande kostnader som beskrivs ovan för det förordade alternativet gäller även för detta alternativ.

Förvaltningen förordar inte detta alternativ då det ökar fordran på abonnenterna ytterligare samtidigt som det föreligger stora osäkerheter i samband med att verksamheten under perioden 2024 till 2027 utökas med successivt mer förpackningsinsamling.

<i>miljoner kronor</i>	<i>Prognos 2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>
Taxeintäktsförändring	10,9%	15,0%	15,1%	15,1%
Totala intäkter	777	882	1 021	1 225
<i>varav taxeintäkter</i>	646	743	855	984
Totala kostnader	-825	-909	-995	-1 156
<i>varav huvudverksamhet</i>	-678	-751	-819	-953
Förändring av skuld till abonnent (resultat)	-48	-27	26	69
Skuld/fordran mot abonnent	-67	-94	-68	0

Figur 2. Förenklad resultaträkning för taxehöjning enligt alternativ 2.

Förslag avseende övergripande avgiftsförändringar från 2025

De kvarvarande flerbostadshus och verksamheter som har tjänster för blandat avfall ska byta till tjänster för matavfall och restavfall eftersom utsortering av matavfall är obligatoriskt och undantag sker utifrån en tidsbegränsad dispens. Eftersom en miljöstyrande taxa tillämpas så minskar intäkterna från dessa kunder när de byter tjänst. Samtidigt sker även effektiviseringar där flerbostadshusägare ser över sina tjänster till exempel vid införande av förpackningsinsamling och

minskar den abonnerade volymen. Så trots att befolkningen i Göteborg ökar skulle intäkterna från avfallstaxan minska med något mer än 1 procent med bibehållen avgiftsnivå. Därför föreslås avgiftshöjningarna med ett högre procenttal än den nominerade totala intäktsökningen.

Förordat alternativ

Viktavgiften förslås i detta alternativ höjas med 20,6 procent från 3,15 kr/kg till 3,80 kr/kg med moms, övriga avgifter föreslås höjas med 20 procent, med vissa undantag som beskrivs nedan. Avgifterna för de tjänster i södra skärgården där viktavgiften ingår i avgiften föreslås höjas med 20,2 procent.

Alternativ 2

Viktavgiften förslås i detta alternativ höjas med 15,9 procent från 3,15 kr/kg till 3,65 kr/kg (med moms), övriga avgifter föreslås höjas med 16 procent, med vissa undantag som beskrivs nedan. Även avgifterna för de tjänster i södra skärgården där viktavgiften ingår i avgiften, föreslås höjas med 16 procent.

Förslag avseende tillkommande tjänster och specifika förändringar från 2025

Tjänster för småhus med hemsortering

Senast 2027 ska alla bostäder ha förpackningsinsamling. Under 2025 börjar fastighetsnära förpackningsinsamling att införas i småhus, det nya insamlingssystemet kallas hemsortering. Från april och fram till årsskiftet införs hemsortering i insamlingsområde nordost. På samma sätt som för flerbostadshusen, där insamlingen påbörjades 2024, föreslås att vanliga tjänster för insamling av förpackningar inte debiteras någon avgift. Detta oavsett om fastighetsinnehavaren väljer ett normalstort eller ett extra stort kärl. För småhusens förpackningsinsamling gäller fasta intervall för tömningen och i enlighet med lagstiftningen hänvisas skrymmande förpackningar och extra stora mängder till återvinningsstationer och återvinningscentraler. Sorteringen och insamlingen av förpackningar från småhus med hemsortering kommer (i enlighet med nämndbeslut 2023-05-16 §101) ske i kärl med två fack.

För att få samordningsfördelar med förpackningsinsamlingen och hålla nere antalet kärl kommer samma hämtningssystem med tvådelade kärl även vara huvudalternativet för insamling av mat- och restavfall i de småhus som fått hemsortering. I prislistan införs därför nya tjänster för två olika tvåfackskärl för mat- och restavfall (240 respektive 370 liter). Eftersom båda avfallsslagen töms och vägs tillsammans föreslås en ny viktavgift som debiteras för både matavfall och restavfall för tjänster hos hushåll med hemsortering. Bakgrund och olika övervägda alternativ redovisas i handlingarna till kretslopp och vattennämndens beslut om taxekonstruktion 2024-04-24 § 103. I ärendet presenterades olika alternativ för taxekonstruktionen och för tvåfackkärlen var valet att ha en volymtaxa (som då blir densamma för de flesta kunderna) eller att debitera viktavgift för både matavfall och restavfall. Vikttaxa ger större möjligheter till miljöstyrning och därmed för kunderna att påverka sin avgift vilket motiverar den valda inriktningen. Kilopriset föreslås nu sättas på en något lägre nivå än dagens

så att debiterade viktavgifter även för dessa tjänster utgör cirka 30 procent av den totala avgiften. I detta taxeärende föreslås därför viktavgiften till 2,80 kr/kg för småhus med hemsortering (med moms i både bilaga 1 och bilaga 2).

För ett hushåll som idag har de vanligaste tjänsterna med ett 190 liters kärl för restavfall och ett 140 liters kärl för matavfall och lämnar genomsnittliga mängder avfall innebär förslaget att den totala årskostnaden kommer vara lika stor med de nya tvåfackstjänsterna som med dagens tjänster enligt det förordade alternativet.

De allra flesta hushåll i småhus kommer att ha tvåfackskärl för insamling av restavfall och matavfall. För de hushåll som endast har mycket små avfallsmängder, hemkomposterar eller har extra stora avfallsmängder införs särskilda tjänster med separata kärl. Hushåll som lämnar sorterat matavfall och har så små mängder restavfall att de idag valt månadshämtning av restavfallet kommer kunna ha kvar den frekvensen för sitt restavfallskärl, tillsammans med ett separat kärl för matavfall som behöver tömmas varannan vecka. De hushåll i småhus som anmäler att de hemkomposterar och därför endast behöver ett restavfallskärl och inte ett tvådelat kärl med plats för matavfall kommer att kunna välja mellan hämtning varannan vecka eller en gång per månad, som idag. De fasta årsavgifterna för dessa tjänster förslås motsvara de avgifter som tas ut i områden utan hemsortering. Till hushåll som har särskilt mycket avfall kommer förvaltningen erbjuda extra kärl i flera storlekar, att ha utöver tvåfackskärlen. De fasta årsavgifterna för dessa tjänster förslås baseras på de avgifter som tas ut för motsvarande tjänster i flerbostadshus. För samtliga dessa tjänster föreslås den låga nivån på viktavgift för det matavfall och det restavfall som samlas in.

Alla tillkommande tjänster och avgifter för småhus med hemsortering finns samlade i avsnitt 2.1 i de bifogade förslagen till taxa.

Fastighetsnära textil

Genom ett samarbetsavtal med Kretslopp och vatten erbjuder ideella secondhandorganisationer fastighetsnära tjänster för insamling av både hel och trasig textil till flerbostadshus sedan flera år tillbaka. Utifrån att textilavfall nu tydligare kommer omfattas av ett kommunalt insamlingsansvar från 2025 inkluderas nu dessa tjänster i förslagen till taxa i avsnitt 3.7. Formerna för samarbetet planeras förändras till ett auktorisationsavtal och på samma sätt som för andra auktoriserade utförare föreslås i taxan vilka maximala avgifter utförarna får debitera för dessa tjänster. Eftersom dessa tjänster beställs av och betalas direkt till de auktoriserade avfallshämtarna påverkas inte taxeintäkten eller nämndens ekonomi av dessa avgiftsnivåer.

Obligatorisk matavfallssortering och felsorteringsavgifter

Eftersom obligatorisk matavfallssortering införs föreslås alla tjänster för blandat avfall i taxan att markeras som tjänster under avveckling som ej kan nytecknas.

I samband med att obligatorisk matavfallssortering införs behöver rutiner och avgifter för felsortering justeras och det finns även önskemål från

flerbostadshusägare om att tömning av det felsorterade avfallet ska inkluderas i avgiften och ske utan extra beställning.

Felsorteringsavgifterna föreslås i tre nivåer, en lägre grad där det visserligen förekommer restavfall i matavfallet, men på en nivå som behandlingsanläggningen för matavfall bedöms klara av, men ändå påverkar kvaliteten på matavfallet negativt. Då töms matavfallet, men kunden får en avvikelsernotering och en låg felsorteringsavgift föreslås. Nivån på felsorteringsavgiften motsvarar ungefär mellanskillnaden i pris mellan tömning av matavfall och tömning av restavfall. För en större felsortering föreslås en avgift motsvarande en extra tömning av restavfall, vilket också utförs. Vid allvarigare felsorteringar, till exempel farligt avfall i matavfall eller restavfall, töms inte behållaren. Kunden behöver vidta åtgärder och beställa en extratömning som debiteras separat, därför föreslås endast en låg avgift för allvarigare felsorteringar. Undantaget är containertömningar där avvikelserna upptäcks först när avfallet töms på en anläggning och förslaget till avgift baseras på kostnader för de åtgärder som behöver vidtas. Behandlingsavgifter, till exempel vikttaxa för restavfall, tillkommer för större felsorteringar och eventuella behandlingsavgifter för avvikande avfall från allvarlig felsortering kan också debiteras.

Före detta livsmedel, avfall med ABP-material

När begreppet kommunalt avfall ersatte begreppet hushållsavfall blev avfall från detaljhandeln ett kommunalt avfall. I kombination med regleringen från 2024 att bioavfall ska sorteras ut behövde nya tjänster inrättas för att uppfylla de särskilda krav som ställs på hanteringen.

Om bioavfallet helt eller delvis har animaliskt ursprung klassas det som animaliska biprodukter (ABP) och det ställs bland annat krav på handelsdokument, uppmärkning och rengöring av fordon samt att mellanlagring ej får ske. Det merarbete och de lagkrav som ställs på avfallslämnaren, transportören och mottagande anläggning har varit vägledande för inrättande av nya tjänster, tillhörande rutiner och förslaget till prissättning. Tjänsterna inrättades under 2024 och debiteras för närvarande med tillfälliga avgifter (fastställda i enlighet med taxebeslut och delegationsordning). Inför 2025 har förslag till avgifter för dessa tjänster inkluderats i bifogade taxeförslag så att de kan ingå i ordinarie taxebeslut. Tjänsterna återfinns i bifogade bilagor under avsnitten för container (5), försvårad kärthämtning (7) samt hämtning av flytande avfall (10).

Grovavfall med bärhjälp

Avgifter för tjänster som avser hämtning av sorterat grovavfall med bärhjälp föreslås höjas med 12 procent i båda alternativen samt att en startavgift tillkommer. Dessa tjänster utförs av de olika avfallshämtare som förvaltningen har auktorisationsavtal med och kunden beställer och betalar direkt till de auktoriserade avfallshämtarna om de är intresserade av att få tjänsten utförd. Varken taxeintäkten eller nämndens ekonomi påverkas av prissättningen på dessa tjänster. Höjningen motiveras av att de auktoriserade insamlarna ska kunna få

kostnadstäckning för utförandet med de ökade kostnader de har utifrån den allmänna prisutvecklingen och därmed fortsatt vara intresserade av att vara auktoriserade och erbjuda tjänsten.

Övriga specifika förändringar

Den maximala transportavgiften för auktoriserad hämtning av returpapper i container (5.3) justeras så att den motsvarar tömning av en stor container, vilket ger en något lägre höjning än övriga avgifter. Syftet är att maximala avgifter för hämtning av returpapper baseras på motsvarande hämtning av restavfall. De auktoriserade hämtarna får ta ut en lägre avgift.

För de kunder som har tjänsterna tömning av elavfall eller farligt avfall från miljörum vid flerbostadshus ska årligen en gratis tömning genomföras. Anledningen är att inte avfall ska bli stående för länge, stimulera till ökad servicenivå och därmed bättre utsortering av dessa avfallsslag. Ytterligare tömningar under samma kalenderår debiteras en avgift. Tyvärr förekommer ökande problem med tillgängligheten vid tömning, till exempel att utrymmena är låsta eller blockerade. I taxan framgår att vid sådana hinder ska ordinarie avgift debiteras, men eftersom tömningen är gratis för denna tjänst har det hittills inneburit 0 kronor. Förvaltningen föreslår att en avgift ska införas för dessa förgäves transporter och att hämtningar som inte kan utföras på grund av hinder som fastighetsägaren borde undanröjt ska debiteras med halva beloppet av avgiften för ytterligare tömning samma kalenderår. För det förordade alternativet är det 756 kronor utan moms (737 kr utan moms i alternativ 2).

För tjänster som avser enstaka tömning av flytande filtermaterial i tabell 10.2 i Bilaga 1 och 2 beräknas avgiften för ”tömning på bestämd dag” som två gånger avgiften för ”tömning inom tre arbetsdagar” vilket innebär att avrundning kan ge något avvikande procenttal jämfört med innevarande års avgift i båda alternativen. Det gäller även ”tömning akut samma dag” som beräknas som tre gånger avgiften för ”tömning inom tre arbetsdagar”.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Det förordade förslaget till avfallstaxa förväntas innebära att intäktsnivån ökar så att den del av kostnaderna för avfallshanteringen som inte täcks med ersättning för förpackningsinsamling, intäkter från försäljning av material, hyror eller andra intäkter finansieras. Däremot kommer inte fordran på abonnenterna att minska utan kvarstå.

Förvaltningen bedömer att de ekonomiska osäkerheterna för 2025 är något mindre än för 2024, men fortsatt stora utifrån pågående förändringar. Osäkerheterna består i att det inte är fastställt i vilken takt den fastighetsnära hämtningen ökar under året, även takten i övergången från blandat avfall till restavfall som fortfarande pågår för de kvarvarande kunderna är oklar. Detta påverkar både insamlings- och behandlingskostnader. Kostnaden för städning och snöröjning av återvinningsstationerna beror på omfattningen av nedskräpningen och på

snöröjningsbehov, där erfarenheten av variationer under och mellan åren är kort då ansvaret för detta togs över 2024.

Under 2026 ökar osäkerheterna återigen när förpackningsinsamling ska införas i stora områden i staden. Det är småhus på Hisingen och i centrum som får hemsortering under 2026. 2027 väntar större förändringar och därmed större osäkerheter när förpackningsinsamlingen vid flerbostadshusen ska utökas ungefär till det dubbla, hemsortering hos småhus i sydväst tillkommer och så nås helårseffekt av förändringarna som genomförs under 2026. Omfattningen på insamlingsarbetet kommer totalt under perioden fram till 2027 utökas med 30-40 procent.

För en vanlig småhuskund innebär det förordade förslaget en kostnadsökning på 507 kronor per år och för ett typhushåll i lägenhet 367 kronor per år.

För en vanlig småhuskund innebär alternativ 2 en kostnadsökning på 400 kronor per år och för motsvarande lägenhetshushåll 289 kronor per år.

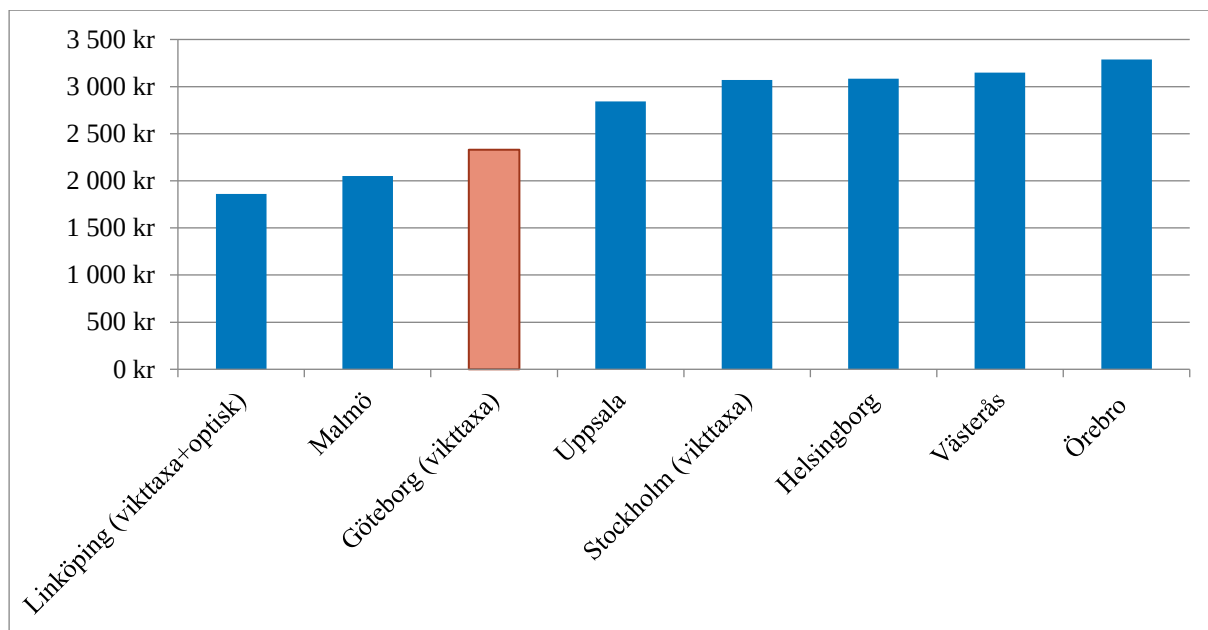
I nedanstående tabell visas de tillsammans för bättre överblick. Det är exempel på avfallsavgift för två olika exempelhushåll 2024 och med de olika alternativen för 2025.

Avfallsavgift för exempelhushåll med matavfallssortering med moms				
	Årsavgift kr/år		Ökning mellan åren	
	Småhus kr/år	Lägenhet kr/år	Småhus kr/år	Lägenhet kr/år
2024	2 510 kr	1 810 kr		
2025 Förordad	3 017 kr	2 177 kr	507 kr	367 kr
2025 Alternativ 2	2 910 kr	2 099 kr	400 kr	289 kr

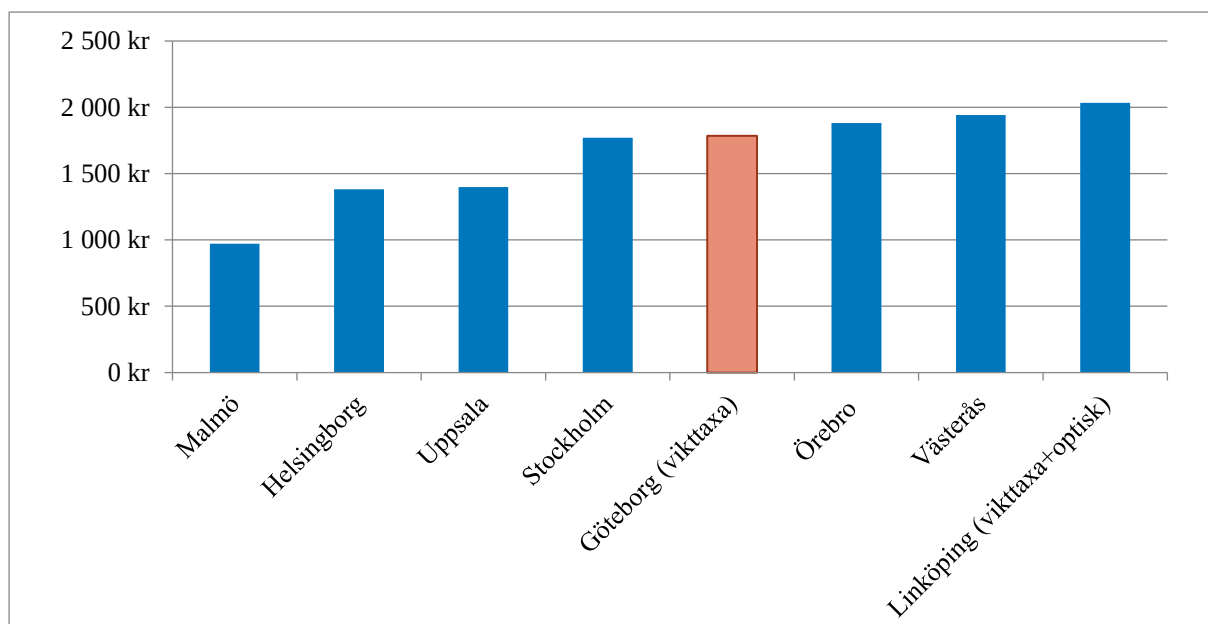
Figur 3. Exempelhushållet i småhus har ett 190 liters restavfallskärl med hämtning var 14:e dag och lämnar 215 kg/år samt har ett matavfallskärl med hämtning en gång i vecka. Exempelhushållet i flerbostadshus är ett av 15 hushåll, som delar på tre 370 liters restavfallskärl och ett 240 liters matavfallskärl med hämtning varje vecka och har 9 meter dragväg och lämnar 256 kg avfall per hushåll.

När avgiften jämförs med andra kommuner i Sverige så går det inte att göra för 2025 års avgifter då de inte beslutats. Nedan ses en jämförelse av årsavgifterna för en tjänst för småhus för 2024 i Sveriges åtta största städer och där under visas motsvarande för en typlägenhet i ett litet flerbostadshus. Samtliga kommuner i Sverige genomför förändringar kopplat till ansvar för förpackningsinsamlingen under perioden 2024 till 2027 vilket påverkar ekonomin i olika takt beroende på hur och när förändringar genomförs.

Som en jämförelse ökade Stockholm vatten och avfall sina avfallsavgifter med 24 procent mellan 2023 och 2024 och har en inriktning om 12 procent inför sitt kommande taxebeslut avseende 2025, då med viss underfinansiering.

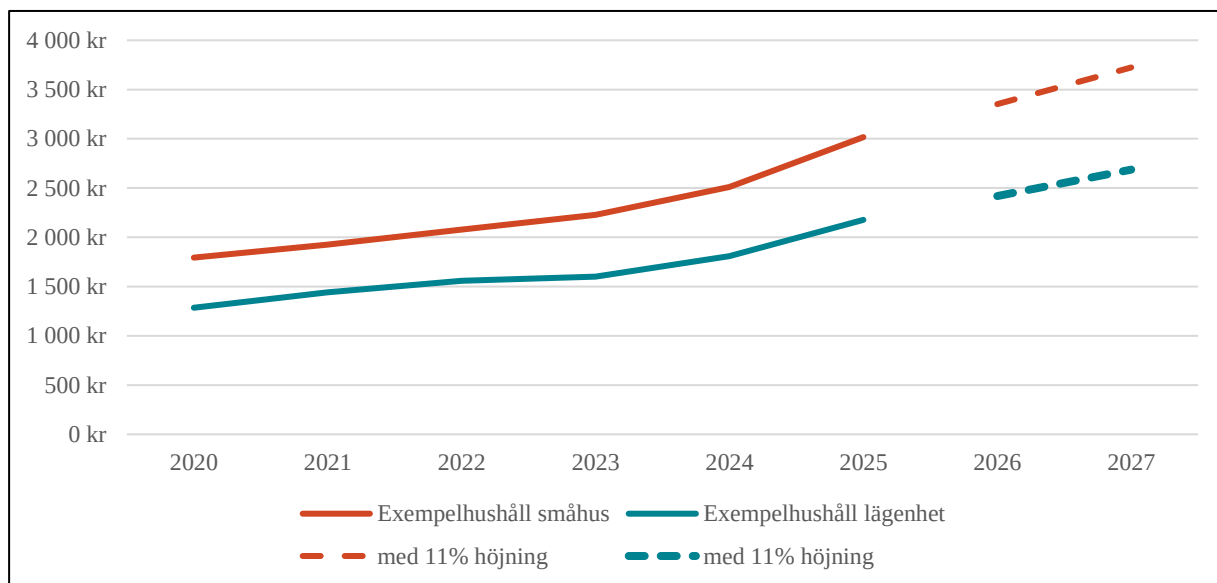

Figur 4: Årlig avfallsavgift för ett genomsnittligt småhus i Sveriges största kommuner för år 2024

Figur 5: Årlig avfallsavgift för en exempellägenhet i Sveriges största kommuner för år 2024

Taxeutvecklingen i Göteborg de senaste åren visas i diagrammet nedan. Även antagna nivåer för de närmaste åren med det förordade alternativet 2025 och en avgiftshöjning på drygt elva procent enligt det förordade alternativets plan för 2026 och 2027. På grund av de pågående förändringarna inom avfallsområdet kommer justeringar av tjänsterna som påverkar avgifterna att genomföras, detta syns inte nedan.

Figur 6: Historisk och antagen taxeutveckling för årlig avfallsavgift för exempelhushåll

Föreslagna höjda avfallsavgifter påverkar samtliga kunder inklusive andra kommunala förvaltningar. Även kommunala förvaltningar har möjlighet att sänka sina avgifter genom att minska sina avfallsmängder och förbättra sin sortering. En sådan utveckling skulle även bidra till målet om att minska avfallet från kommunens verksamheter som fastställt i Göteborg stads avfallsplan.

Bedömning ur ekologisk dimension

Den ekonomiska styrningen i taxan ger kunderna ett incitament till avfallsminimering och källsortering av avfall. Styreffekterna bibehålls på liknande nivå som tidigare år med den nu föreslagna taxeförändringen.

Val av tjänster med utsortering av matavfall premieras genom lägre avgifter, men en övergång till obligatorisk sortering pågår. Utsortering av förpackningar, tidningar, matavfall samt att agera förebyggande uppmuntras både genom vikttaxan och genom att avgifterna beror av abonnerad volym. Genom att en vikttaxa även föreslås tillämpas för kunder i småhus med hemsortering och tvåfackskärl ges en starkare miljöstyrning än om endast volymavgift tillämpats för dessa kunder. Avgifter för dragvägar och hissar minskar tidsåtgång för manuell hämtning och därmed tomgångskörning.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen bedömer att viktavgiften innebär högre kostnader för de hushåll och verksamheter där det används många engångsblöjor och andra liknande produkter och som direkt debiteras sin avfallsvikt. Detta kan drabba hushåll i småhus där det bor spädbarn eller personer som har funktionsnedsättningar eller sjukdomar hårdare än andra hushåll. I flerbostadshus förväntas avfallsvikterna jämnas ut sig mellan olika hushåll med olika mycket avfall och den fördelningen innebär att effekten på enskilda hushåll blir mindre i flerbostäder.